

New_Teacher_Assistant_A_Review_of_Chatbots'_Use_in_Higher_Education (дата звернення: 25.08.2023).

3. Moore A. Is there any point still teaching academic writing in the AI age? *Times Higher Education*. June 25, 2023. URL: https://www.timeshighereducation.com/blog/there-any-point-still-teaching-academic-writing-ai-age?utm_source=newsletter&utm_medium=email&utm_campaign=the-download&spMailingID=26474520&spUserID=MTAxNzcwOTEyMTAyN AS2&spJobID=2270311488&spReportId=MjI3MDMxMTQ4OAS2 (дата звернення: 25.08.2023).

4. Sabzalieva E., Valentini A. ChatGTP and artificial intelligence in higher education: quick start guide. Paris, Caracas: UNESCO, 2023. 14 p.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-345-6-41>

ДОТРИМАННЯ ПРАВИЛ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ПІД ЧАС ЦИТУВАННЯ ЗАКОНОДАВЧИХ АКТІВ ПРИ ПРОВЕДЕНІ ПРАВНИЧИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Гарбінська-Руденко А. В.

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри публічного права
Державний податковий університет
м. Ірпінь, Київська область, Україна*

Академічна доброчесність під час проведення правничих досліджень є фундаментальною категорією, на якій мають засновуватись всі наукові дослідження в цій галузі, визначатися пріоритети функціонування та подальшого розвитку наукової думки у галузі права. Поняття академічної доброчесності багатогранне та встановлює широкий перелік вимог до представників академічного середовища, однією з яких є недопущення академічного плагіату. Плагіат – це шкідливе явище як для академічного так і для дослідницького середовища, оскільки його виявлення одномоментно нівелює всі результати проведеного дослідження, адже немає сенсу аналізувати наукову цінність всієї проведеної роботи в разі виявлення ознак плагіату хоча б в її частині. На жаль, виявлення ознак плагіату в

наукових роботах у сфері правничих досліджень відбувається з частою періодичністю.

З метою з'ясування ключових аспектів дотримання академічної доброчесності під час цитування нормативних актів необхідно звернутися до законодавчого тлумачення ключових понять академічної доброчесності. Так, відповідно до ст. 42, ч. 2, 3 Закону України «Про освіту» [1], дотримання академічної доброчесності покладається на педагогічних, науково-педагогічних, наукових працівників та здобувачів освіти. Академічна відповідальність у Законі «Про освіту» застосовується через види «академічних стягнень», що встановлені для педагогічних, науково-педагогічних та наукових працівників закладів освіти та здобувачів освіти. Окремо варто процитувати ч. 5–6 ст. 42 Закону України «Про освіту» [1], яка встановлює наступні санкції за порушення академічної доброчесності:

– для педагогічних, науково-педагогічних та наукових працівників закладів освіти – відмова у присудженні наукового ступеня чи присвоєнні вченого звання; позбавлення присудженого наукового (освітньо-творчого) ступеня чи присвоєного вченого звання; відмова в присвоєнні або позбавлення присвоєного педагогічного звання, кваліфікаційної категорії; позбавлення права брати участь у роботі визначених законом органів чи займати визначені законом посади;

– для здобувачів освіти – повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; відрахування із закладу освіти (крім осіб, які здобувають загальну середню освіту); позбавлення академічної стипендії; позбавлення наданих закладом освіти пільг з оплати навчання.

Під час проведення правничих досліджень науковці звертаються до цитування норм законодавчих актів, а тому виникають наступні запитання: цитування норми закону є її плагіатом? Чи може науковець дослівно використовувати норму закону під час її змістовного аналізу? Відповідно до ДСТУ 8302:2015 [2], для оформлення посилання на нормативний акт у списку використаних джерел необхідно вказати ідентифікаційні дані самого закону або акту, а саме його назву, тип, номер, дату ухвалення, а також дату останньої зміни, та дані відповідного джерела, у якому такий нормативний акт опубліковано.

Відповідно до Закону України «Про авторське право і суміжні права» [3], цитата – це порівняно короткий уривок з літературного, наукового чи будь-якого іншого опублікованого твору, який з обов'язковим покликанням на його автора і джерела цитування використовує інша особа у своєму творі, щоб зробити зрозумілішими свої твердження або для покликання на погляди іншого автора в автентичному формулюванні. Нормативний акт не є літературним, науковим чи будь-яким іншим опублікованим твором. Плагіат,

відповідно до норм цього ж Закону – це оприлюднення (опублікування), повністю або частково, чужого твору під іменем особи, яка не є автором цього твору. Закон України «Про вищу освіту» [4] визначає академічний плагіат як оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів власного дослідження (творчості), та /або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства. Тому, аналізуючи вище вказані норми законодавчих актів, варто підсумувати, що дослівне цитування норм законодавчих актів не є плагіатом, якщо дослідник, цитуючи, вказує на ідентифікаційні дані нормативного акту.

Список посилань

1. Про освіту. Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення 18.10.2023 р.)

2. ДСТУ 8302:2015/ Інформація та документація. Бібліографічне посилання: загальні положення та правила складання <http://www.ukrbook.net/vidavc.html> (дата звернення 18.10.2023 р.)

3. Про авторське право і суміжні права. Закон України від 01.12.2022 р. № 2811-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#Text> (дата звернення 18.10.2023 р.)

4. Про вищу освіту. Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення 18.10.2023 р.)

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-345-6-42>

CHATGPT – ЗАБАВКА ЧИ ЕФЕКТИВНИЙ ІНСТРУМЕНТ?

Гасій О. В.

*кандидат економічних наук, доцент,
директор Навчально-наукового центру
забезпечення якості вищої освіти*

*Полтавський університет економіки і торгівлі
м. Полтава, Україна*

Сьогодні приділяється багато уваги ChatGPT. Проте чи виправдана така увага й чи варто популяризувати ChatGPT в науковому колі, постійно й на кожному кроці, говорячи про це? Так, безсумнівно, такі технології – це прогрес, але чи варто взагалі використовувати ChatGPT